

100p 4652/

АНАЛИ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Година XXII . септембар — децембар 1974.

Број 5—6

Академик и професор др Мехмед Беговић рођен је 8. априла 1904. године у Ластви, код Требиња, где је завршио основну школу 1914. године. Класичну гимназију завршио је у Мостару 1922. године, а дипломирао са одличним успехом на Правном факултету Универзитета у Београду 1926. године. По препоруци тадашњег Савета Правног факултета у Београду добија 1927. године државну стипендију за студије Шеријатског права на Правном факултету у Алжиру. Ту полаже докторат правних наука, одбравивши дисертацију под насловом: »De l'évolution du droit Musulman en Yougoslavie«. Ова дисертација је награђена Одлуком Савета Правног факултета у Алжиру од 28. V 1931. године.

За доцента Правног факултета у Београду на Катедри шеријатског права, која је основана 1926. године, изабран је 1931. године, а за ванредног професора 1937. године. За време непријатељске окупације од 1941. године одстрањен је са Правног факултета у Београду одлуком окупационих власти. После ослобођења преузет је за ванредног професора, а 1946. године, изабран је за редовног професора. Био је Декан Правног факултета школске 1945/55. године, а председник Савета овог факултета од 1971. до 1975. године. Поред наставе из Шеријатског права предавао је почев од 1937. године и Грађанско — Наследно право, а од 1945. и Породично право, одржавајући поред наставе на Општем курсу и специјалне течајеве на курсу за докторат, а доцније и на последипломским студијама.

Поред наставно-научног рада на Правном факултету, као врсан познавалац оријенталних језика био је од 1949. до 1965. године члан Савета Катедре оријенталног одсека Филозофског, а касније и Филолошког факултета у Београду и учествовао је у комисијама за одбрану докторских дисертација из области оријенталних језика. Године 1957. изабран је за члана Националног комитета за оријенталистику.

Веома рано запажено је његово познавање оријенталистике, па је још 1938. године, изабран за члана Одбора за источњачку грађу Српске академије наука. За дописног члана Српске академије наука изабран је 1958. године, а за редовног члана 1965. године. Руководилац је Академијиног Одбора за изворе српског права од 1969. године и уредник издања овог Одбора. Члан је Председништва САНУ од 1974. године. Дописни је члан Академије наука и умјетности Босне и Херцеговине од 1973. године,

Поред тога члан је разних међународних удружења, као *La société de législation comparée* (од 1955), *International Law Association* (од 1957) и био је извештач за породично право овог удружења.

За свој научни рад награђен је 1972. године „Седмојулском наградом“.

Као правни стручњак и професор Породичног права учествовао је, као члан Комисије за кодификацију породичног права од 1945. до 1948. године, у изради законских текстова четири основна закона из области породичног права, који су, по општој оцени, садржински и правно-технички међу најбољим законским текстовима донетих после ослобођења.

Његови објављени радови могу се разврстати у четири групе: 1. шеријатско право, 2. друштвени и политички живот босанско-херцеговачких Муслимана, 3. правна историја југословенских земаља за време турске владавине и 4. породично право нове Југославије.

У радовима из шеријатског права расправља углавном питања која се односе на изворе, брак, наслеђе и вакуфе. Ту се посебно осврће на основне карактеристике овог правног система и на развој појединих његових установа. Истиче да су шеријатско судска пракса и народни обичаји имали у томе свој утицај. Тако, на пример, утврђује да се пуноважни брак код југословенских муслимана могао закључити пред шеријатским судовима или имамима које за то овласти надлежни шеријатски суд, да се пуштање жене није могло обавити без интервенције шеријатског суда, који је покушавао мирене супруга и обезбеђивао издржавање за жену и децу.

Радови о друштвено-политичком животу босанско-херцеговачких муслимана, односе се углавном на њихове политичке, привредне и просветне прилике од 1878. године, па до Другог светског рата. Ту се наводе главни проблеми који су се појавили у Босни и Херцеговини после Аустро-Угарске окупације 1878. године, и даље: 1. борба за политичку аутономију Босне и Херцеговине, 2. борба за верско просветну аутономију и организацију исламске верске заједнице, 3. решавање аграрног питања и 4. световно просвећивање муслиманског становништва. Нарочито пажњу посвећује питању школовања и стручног образовања муслиманске женске деце и истиче да покривање лица није по шеријату обавезно и да су жене дужне као и мушкарци да се образују и школују.

У радовима који се односе на историју права расправља: 1. о траговима нашег средњевековног писаног и обичајног права у турским правним споменицима, 2. о примени обичајног права, и 3. о утицају шеријатског права на наше обичајно и писано право. Истиче да су Турци преузели у своје законодавство и извесне установе нашег средњевековног права, па чак и извесне прописе који се односе на положај ратара, сточара (влаха) и рудара (саса). Тако се донекле сачувао континуитет народног права, захваљујући оној основној смерници турске правне политике да народноправне обичаје не треба укидати, него очувати и прилагодити турском правном и политичком систему. У смислу тога наши народи су могли сачувати извесне самоуправе: 1. Милетске (верских заједница), 2. саске (рударске), 3. еснафске (занатске), 4. влашке (сточарске) и 5. кне-

жинске (месне). Хришћани су могли сем тога пресуђивати приватно-правне спорове по обичајном праву и од стране својих верских или световних старешина. То исто важи за Јевреје. Утврђује исто тако да је шеријатско право са своје стране утицало на развој правних обичаја југословенских народа, и да су извесне установе шеријатског права ушле путем обичаја у писане законе старе Југославије: Српски грађански законик од 1844. и Општи имовински законик за Црну Гору од 1888. године (аманет, нарочито врста оставе, и миљачка залога, подлог).

У радовима који се односе на породично право нове Југославије расправља питања која се тичу брака, односно родитеља и деце, усвојења и старатељства. Из ове области објавио је 1946—1947. уџбеник под насловом: „Породично право” који је доживео више издања. Овај уџбеник је 1958. године награђен универзитетском наградом.

Као професор изванредан предавач, који користи све предности дивног херцеговачког говора, изврстан педагог, омиљен међу студентима, али исто тако и међу колегама. Увек одмерен, пажљив према свакоме, високо човечан, спреман да саслуша сваког и помогне нарочито млађима. Достојанствен, али скроман и благ. Тих, али одлучан у борби против зла и упоран градитељ нових, бољих људи и бољих односа међу њима. То је оно најмање што се може рећи о академику професору др Мехмеду Беговићу.

Правни факултет у Београду са радошћу и дужним поштовањем обележава седамдесетогодишњицу живота академика и професора Мехмеда Беговића, желећи му даљи плодоносни рад на правној и историјској науци, добро здравље и дуг живот.

УРЕДНИШТВО